

M02III.doc

Pripravila: Damjana Pintarič

Razmišljanje o zgodovini odrešenja

ob besedilih iz knjige *Vida y misterio*

de Jesús de Nazaret (Martín Descalzo)

SPOMINJANJE ZGODOVINE ODREŠENJA - BOŽIČNI VEČER (III)

ob besedilih iz knjige *Vida y misterio de Jesús de Nazaret (Življenje in skrivnost Jezusa iz Nazareta)*,
José Luis Martín Descalzo, ob glasbi in diapozitivih

(Lahko v krogu ožje ali širše družine, lahko skupaj s prijatelji in znanci, lahko v okviru župnije ali mladinske skupine...)

(Gorijo svečke in za uvod preprosta pastirska melodija iz dveh flavt.)

1. diapozitiv: Jezus na križu

In vi, kdo pravite, da sem? Pred dva tisoč leti je nekdo postavil to vprašanje skupini prijateljev. In zgodovina še do danes ni odgovorila. tisti, ki je vprašal, je bil preprost vaščan, ki je govoril skupini ribičev. Prav nič ni dajalo misliti, da gre za kakšnega pomembnega moža: oblečen je bil revno; on in tisti, ki so ga obkrožali, so bili brez izobrazbe, brez tistega, čemur svet pravi "kultura". Niso imeli denarja, tudi orožja in nobene moči niso imeli. Vsi so bili mladi, še skoraj fantje, in dva izmed njih bosta prej kot v dveh letih umrla najbolj nasilne smrti. Pa vendar ... dvajset stoletij po tem se zgodovina še vedno vrti okrog tega človeka. Kdo je bil ta, za kogar jih je šlo toliko v smrt, kogar je do blaznosti ljubilo toliko ljudi in v čigar imenu se je - moj Bog! - zgodilo tudi toliko nasilja? Spoznati in poznati ga ni vprašanje radovednosti ampak veliko več. Veliko več kot samo kulturni fenomen. Je nekaj, kar postavlja v igro pomen našega bivanja. Potrebno bi se bilo spustiti v ta vodnjak, morali bi iskati ...

(Flavti in kitara: *O, nepričakovani dar*)

2. diapozitiv: Judje (lahko iz filma Jezus iz Nazareta, Zeffirelli)

V tem judovskem ljudstvu, ki je bilo iz toliko razlogov in v toliko stvarih razdeljeno, so vsi čutili enako hrepeneče pričakovanje: bogati in revni, učeni in preprosti, farizeji, zeloti, ljudje z dežele - vsi so čakali. Že stoletja so nosili v sebi napeto pričakovanje: nekdo, nekaj je prihajalo, se je bližalo. Bolj kot kdaj koli prej je judovsko ljudstvo pričakovalo predvsem narodno, politično osvoboditev. Našli pa so drugo, nedoumljivo večjo. Ga zato niso razumeli, ker je prinašal več, kot so si oni sploh drznili sanjati? Kakorkoli, prišel je, ko je bilo hrepenenje zrelo, ko je vsak, ki je bil del njihovega naroda, prosil za dež, ki bi prinesel Odrešenika.

Veliko je kristjanov, ki želijo Kristusu delati uslugo s tem, da mislijo, da je bil bolj Bog kot človek, da se je samo oblekel v človeka, da je prišel na svet, kot pridejo škofje in ministri v rudniško jamo, se potem fotografirajo - tako čedni! - pri izhodu iz rudnika v rudarski obleki in z rudarsko čelado ... a vedo, da jih ta fotografija še ne naredi rudarje, da se bodo vrnil v svoje palače in pisarne. Čemu bi služil človeštvu tako Bog, oblečen v človeka? Mnogim je težko sprejeto popolno Kristusovo človeškost - a bil je v vsem podoben nam, razen v grehu, ki ni sestavni in osnovni del človeške narave. Bil je človek. In bil je Bog. In če bi kdo napravil ogromno, ogromno rodovno drevo vsega človeštva, bi v eni tistih resničnih vej bilo ime Kristusa, našega Boga, v drugih, zelo oddaljenih, pa naša imena. Zdaj vem, zakaj se mi ob tem s solzami napolnijo oči...

(preprosta pastirska melodija iz dveh flavt)

3. diapozitiv: Marija, oznanjenje (prvi diapozitiv oznanjenja: Marija - obraz)

Marija je skrivnost, ki bolj vabi k solzam veselja kot k besedam. Kako govoriti o njej dovolj nežno in s potrebno verodostojnostjo? Kako razložiti njeno preprostost brez retorike in njeno globino brez besedičenja? Kako povedati vse brez izmišljanja in dodajanja, ko vemo tako malo o njej - a to malo je

tako vrtoglavo. Samo v evangelijih so podatki, ki jih z gotovostjo vemo o njej, in teh ni več kot za 12 do 14 vrstic. V njih pa je toliko skrivnosti in osuplosti!

Marija je bila napolnjena z milostjo. Več: bila je milosti polna. Angel bo izrekel "milosti polna" kot priimek, kot da na vsem svetu ne bi bilo druge milosti polne razen nje. Bila je od Boga izbrana žena, prežeta z Bogom, potopljena v Boga. Njena duša je bila kot sposojena, oddana, razlaščena za uporabo v veliki nalogi v dobro ljudi. To ne pomeni, da je bilo njeno življenje do tedaj polno čudežev, da se je pomlad podaljšala, ko se je dotaknila njenega oblačila, da so vzcvétale rože, ko je šla mimo ... to preprosto pomeni, da je bila veliko bolj Božja kot je žena moževa. Bila je drugačna deklica, čudna, bolj natančno - skrivnostna. Božja prisotnost je bila korenina njene duše. Moliti je zanjo pomenila dihati, živeti. Verjetno se je mnogokrat spraševala, zakaj ni kot druga dekleta, zakaj se ne zabava z njimi, zakaj so njene sanje kot iz drugega planeta. Odgovora ni našla. A vedela je, da se bo moralo nekega dne vse razjasniti. In je čakala. Pa vendar - zakaj se je v njej rodila absurdna želja po ohranitvi devištva, ki je bila za žene njenega naroda ena največjih nesreč? Ideal vsake žene je bil postarati se sredi svojih otrok in videti otroke svojih otrok do tretjega in četrtega kolena. razumela je, da so - človeško gledano - njeni domači in sosedje imeli prav, ko so govorili, da je njen načrt nor. Da, bila je nora zato, ker je bila tista iz družine, ki si je izbrala najslabši del. Ni razumela, kako je mogel tisti, ki je v njeno dušo posadil hrepenenje po devištvu, dopustiti, da so ji poiskali moža. A Bog bo povedal, kako združiti zakon in devištvo. Že večje stvari je storil ... ni se vznemirjala. Odločila se je še naprej čakati.

Tako je tedaj živela ta deklica. Imela je trinajst ali štirinajst let - v tej starosti so se poročale mladenke njenega časa. Judovski narod je čakal, Marija tudi - a ona ni čakala Odrešenika, ker bi bil osvoboditelj; vedela je, da se bo z njegovim prihodom svet spremenil, čeprav bodo oni še naprej ostali sužnji in ubogi. Medtem ko je prihajal, je napajala svoje upanje v luči, ki so jo že imeli: v luči Božje besede, prerokb in psalmov. Najbolj verjetno je, da je bila Marija nepismena, saj je bila žena tedaj zadnja stvar na svetu in v tistem kotu zemlje je bila kulturna stopnja ena najnižjih. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da je poznala Pismo kot zemljo, po kateri je hodila. Videli jo bomo v Magnifikatu, kako improvizira in zapoje spev, ki je ves stkan iz stavkov Stare zaveze. To lahko stori le nekdo, ki pozna besedila kot dlan svoje roke.

Si je kdaj upala pomisliti, da bi bil Odrešenik spočet v njenem telesu? Ne, morje ni šlo v njeno dlan. Bila je nora, a ne toliko. A zakaj je tej samotni deklici tako utripalo srce, zakaj je bil Bog v njej tako živ in je bila njena duša tako izpraznjena vsega, kar ni bil Bog? Kot da bi nekdo pripravljaval v njej dom, prebivališče. Tedaj je prišel k njej angel.

Marija, oznanjenje (drugi diapozitiv oznanjenja, Marijino začudenje)

Vse se je začelo z angelom in deklico. Oba sta bila iz sebe. Ona, ker še ni mogla dojeti, kaj se dogaja. on pa, ker je zelo dobro razumel, da s svojimi besedami potiska naprej tok zgodovine in da se (med njima) dogaja nekaj, kar si je komaj upal sanjati. Dogaja se v Nazaretu, zakotni vasi s 50 hišami, ki so v gruči stale okrog vodnjaka in so bile tam samo zato, da so nudile počitek in hrano karavanam, ki so potovale mimo. Nazaret je slovel po prepirih ob vodnjaku in po tujcih in ženah: kogar Bog kaznuje, mu dá za ženo Nazarejko, se je govorilo. In Nazarejka bo tista, ki se bo danes trepetajoča srečala z angelom, sijočim od beline, ki je vstopil v njeno hišo - bolj rečeno v napol votlino, kjer so bivali ljudje skupno z drobnico. Nič drugega - le gole stene iz kamna, le pletena slama po tleh iz shojene zemlje; brez pohištva in stolov, ker so jih poznali le bogati; edino bogastvo so bile bele roke dekleta in edina luč sijaj angelovih oblačil, kot blisk v mračnosti hiše brez oken. Samo to: angel in dekle, ki sta se srečala v tem skritem predmestju sveta, v čistem uboštvu v Bogu, ki ve, da čudež ne potrebuje niti okrasja niti žarometov.

Marija, oznanjenje (tretji diapozitiv oznanjenja, svetloba)

Marijin svet ni bil naš svet. Mi smo preplavljeni s televizorji, avtomobili, hladilniki in težko razumemo prisotnost angela. Za Marijo pa to ni bila bajka - skrivnost, da, a mogoča. Tako vsakdanja in resnična kot roža, ki vzklije v vrtu. Marija se ni začudila, ko je zagledala angela - vznemirila pa se je ob njegovih besedah. Angel - poslanec je rekel: "Veseli se, milosti polna, Gospod je s teboj!" Nikoli ni bilo nobeno človeško bitje pozdravljeno s tako velikimi besedami. Marijo je obšla vrtoglavica. Premišljevala je, kaj naj pomeni ta pozdrav. Vsa resna je v svoji glavi obračala angelo besede. Pred očmi se ji je odprl prostran in ogromen svet, da si ga skoraj ni upala pogledati. V vsakem človeku je skrivnost - le da nekateri do smrti ne vedo tega. Marija je vedela, da je v njej velika skrivnost. In zdaj se je v desetinki sekunde razjasnila noč in vseh njenih trinajst let. Vse njeno življenje je vstalo kot

poklicano. A še ni razumela. Angel je nadaljeval: "Našla si milost pri Bogu. Spočela boš in rodila Sina Najvišjega." Kako dolga je bila tišina, ki je sledila tem besedam? Morda nekaj desetink sekunde, morda stoletja. To je bila tako vzvišena ura, da ji ni mogel vladati čas ampak večnost. Mariji se je ta trenutek zdel brez konca. Čutila je, da se vse njeno življenje razrešuje kot uganka. Začnela je razumevati, zakaj tista želja po devištvu in hkrati po rodovitnosti v Bogu, zakaj je tako dolgo čakala in zakaj se je upanja tako bala. Samo začnela je razumevati. Do konca jo je razumela šele na dan vstajenja. Ta neskončno velika skrivnost jo je napolnila z veseljem in strahom, predvsem pa z vprašanji. Angel ji je govoril o otroku ... in na koncu jezika je imela svoje devištvo ... zato je plašno, a odločno vprašala: "Kako se bo to zgodilo, ko ne živim z možem?" Angel ji je dal dva odgovora, ker je vedel, da ga je Marija želela vprašati, kdo bo njen otrok, pa je vprašala le manj vrtoglavo vprašanje. Rekel ji je: "Sv. Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato bo tudi otrok, ki bo rojen, svet, in se bo imenoval Božji sin." Zdaj je angel čakal v neskončno dolgi sekundi. Marija je vse sprejela, a kar ji je povedal angel, ni moglo vstopiti v njeno majhno človeško glavo. Nekaj pa je dobro razumela: njene deklinške sanje so bile končane. Njeno mirno življenje je bilo končano. Vedela je, da ne more vstopiti v ogenj Boga, ne da bi zoglenela. Vedela je, da ne bo le mati Najvišjega ampak tudi mati moža bolečin. Trepotala je. Kako ne bo trepetala? Imela je trinajst ali štirinajst let, ko ji je angel začel govoriti. In bila je žena, ko je končal s sporočilom. Pila je leta. Rasla je. V desetinki sekunde.

Marija, oznanjenje (četrti diapozitiv oznanjenja, začudenje)

Bog je čakal, kot da čaka na dovoljenje. Res, šlo je za usodo sveta, ki je visela na nitki, odvisna od ustnic žene. Ko je deklica - žena odprla usta in rekla: "Zgodi se mi po tvoji besedi.", niso na zemlji zvonili zvonovi, niso vzcvitale rože, a svet se je spremenil, zgodovina se je obrnila - Bog je začel svojo čudežno avanturo - postati človek v telesu žene.

Je bilo vse tako? Ali se je vse zgodilo v Marijini notranjosti? Nikoli ne bomo vedeli; a kar vemo, je dovolj. Kaj nam torej mar podrobnosti? Kaj bi lahko spremenil en angel več ali manj? Morda se je vse zgodilo na višini srca. Ni bolj vrtoglavih višin.

(zapeti Magnifikat - Moja duša povečuje Gospoda)

4. diapozitiv: Srečanje Marije in Elizabete

"Blagoslovljena, ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa! Odkod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? Komaj sem zaslišala tvoj pozdrav, se je od veselja zganilo dete v mojem telesu. Blagor ji, ki je verovala, kajti spolnilo se bo, kar ji je povedal Gospod!" Marija pa je rekla: "Moja duša povečuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu, mojem Zveličarju, ker se je ozrl na nizkost svoje dekle."

Samo Marija in Elizabeta razumeta - napol razumeta. Vesta, da bosta oni dve in otroka, ki rasteta pod njenimi srci, spremenili svet. Srci jima razbijata - od veselja in strahu, od upanja in preplašenosti.

(sonata, violina)

5. diapozitiv: Marija in Jožef, zaroka

Jožef ni imel sreče, saj so z njegovo podobo ljudje manipulirali. Nekomu se je zdelo nemogoče razumeti deviškost zakona med Jožefom in Marijo, pa si je izmislil postaranega Jožefa, ki je sprejel Marijo kot varuh, ne kot mož. To je daleč od zgodovinske resnice. Verjetno je imel Jožef nekaj let več kot Marija - v tako starosti so se ženili tedaj mladeniči.

Marija in Jožef, zaroka (nov diapozitiv)

Judje so se najprej zaročali - ta zaroka je bila enako veljavna kot poroka, ki je sledila čez leto dni, in otroci, rojeni iz teh zvez, so bili zakonski. V Judeji pa je bil zakoreninjen običaj vzdržnosti do poroke. Zato pravi evangelist, da je bila Marija zaročena z Jožefom, torej poročena, Marija pa pravi angelu, da ne živi z možem. Predno sta živela skupaj, je bila Marija noseča. To bo začetek tiste puščave, tiste božje tišine, ki bo povzročala globoko bolečino v srcu obeh, dokler Jožefu ne bo poslano sporočilo, naj vzame k sebi Marijo, saj bo rodila sina, ki bo Odrešenik in Božji sin. Tedaj je stekel k Mariji - zdaj sta lahko jasno govorila, brez strahu, in noč se je zazjasnila. Bog je bil v telesu Marije, a na zunaj se ni nič spremenilo - nič bliskov, grmenja, nič angelov - samo več luči na obrazu Marije in globlji pogled. Življenje in trdo delo je teklo naprej.

(Adeste fidelis, violina)

6. diapozitiv: Pot v Betlehem

Skoraj nemogoče je govoriti o Betlehemu, kajti o tem Bogu, ki je postal otrok, eni pravijo, da je bajka, verniki pa to doživljajo, kot da bi res bilo bajka. O začetku velike norosti nekateri mislijo, da je neresničen, drugi pa ga oblačijo v tone sladkorja. Bog je kot sonce - dokler smo dovolj daleč, je prijetno in lahko uživamo v toploti; a bežimo pred vročino. Kdo bi zdržal bližino sonca? Kdo bi lahko zdržal pred Bogom, ki gre ven iz svojih meja in poseže v življenje ljudi? Zato, ker nas je strah, smo spremenili božič v posladkan praznik; sladek otročiček skodranih pšeničnih las - ta lažna nežnost nam omogoča, da ne mislimo na vrtoglavo resnico, da je v resnici pred nami Bog. Tak lahkomišeln in prazen božič nam omogoča, da se imamo za vernike in se hkrati otresemo resnega razmisleka o božiču.

Pot v Betlehem (nov diapozitiv)

Ko je angel odšel, ni ostalo v hiši Marije in Jožefa nič, kar bi pričalo o dogodku - samo naraščajoča teža otroka v njenem telesu in tista skrivnostna sreča, ki ju je napolnjevala kot pomladansko sonce. A čudno se jima je zdelo - Mesijev prihod so napovedovali kot veličasten, če pa se bo rodil v njuni hiši, bo bolj malo veličastja ...

Jesus se ni rodil v njuni hiši. Morala sta na pot. V Betlehem. V mestu ni bilo prostora zanju - ne zato, ker bi bili meščani zlobni, ampak zato, ker so bila njihova prenočišča skupna, Jožef pa je takoj ocenil, da tak prostor pač ni primeren za ženo, ki je tik pred porodom. Malo tišine, malo miru je bilo najmanj, kar sta potrebovala. In odšla sta ven iz mesta, v skalno zavetišče, kot jih je še danes veliko okrog Betlehema. Morda so bile v njem celo še živali. Prašna in utrujena od poti sta si skušala urediti zasilni dom.

Jezusovo rojstvo (nov diapozitiv)

In v tistih dneh se je Mariji dopolnil čas poroda. To je bil v Judeji vesel dogodek, poln plesa, pesmi, ljudi. Jezusova mati pa je rodila v samoti. Jožef je verjetno prižgal pred votlino ogenj, kajti noči so bile že hladne. Notri pa je tišino noči zmotil samo kakšen premik živali. Čas se je počasi premikal. Zadržano, kot da bi razumel, da je ta ura najvišja v vsej zgodovini. Jožef je zunaj živčno hodil sem ter tja in molil, kakor to počno vsi očetje. Končno se je zaslíšal Marijin glas. Klicala ga je, da lahko vstopi. Pohitel je v votlino, z vrčem tople vode v roki. Votlina je bila skoraj popolnoma temna. Približal se je jaslim, ki mu jih je Marija pokazala. Zagledal je nežen, mehak in še vedno moker obrazek, s stisnjenimi očmi in pestmi. Prijel ga je v roke in se bal, da ga ne bi strl. Čutil je, kako so mu solze silile v oči. Ta je, ki ga je napovedal angel. Ni mogel verjeti. Tu je bil. Marija in Jožef sta ga gledala in nista nič razumela. Tega otroka je napovedal angel, njega so čakali stoletja? Občudovala sta ga, a razumela nista. To dete bo odrešilo svet? Bog je bil vendar vsemogočen, ta otrok pa najbolj nemočen. Sin, ki so ga čakali, je bil Beseda - to dete pa ni znalo govoriti. Mesija naj bi bil pot - ta otrok pa ni znal hoditi. Jezus bo vendar življenje - ta človeček pa bi umrl, če ga ne bi onadva hranila. Marija ga je gledala in gledala, kot da bi bila lahko skrivnost skrita pod njegovo kožo. Nič. Imela je glavo polno vprašanj: če je hotel Bog priti na zemljo, zakaj si je izbral to samoto in uboštvo? In zakaj ona, najbolj nemočna, uboga in nepomembna izmed vseh? A otrok je bil tam, bolj resničen kot vsak odgovor. Marija do vstajenja ni mogla razumeti. Mi pa vemo: bil je Bog in noben drug narod ni imel svojega Boga tako blizu - čeprav se je vse skupaj zdelo le šala. A ta otrok je brez besed ljudem pokazal najvišjo skrivnost: dokaz, gotovost, da nas Bog ljubi, da človek ni zavržen in zapuščen v grehu. Bil je Bog, naš Bog, edini, ki ga človek lahko sprejme, edini, ki nas ne poniža s svojo veličino, ampak nas poviša s svojo majhnostjo - če se je Bog učlovečil, potem je biti človek nekaj največjega. In bil je edini Bog, ki ga človek lahko ljubi. Močnega Boga se namreč lahko samo bojimo, ljubiti ga ne moremo. Tega otroka, Boga, pa sta Marija in Jožef lahko objela in stisnila k sebi. Takega Boga lahko ljubimo. In on nas lahko razume in ljubi. Vse. Tudi najbolj zapostavljene in najrevnejše in najbolj grešne. Predvsem te, kajti zanje je prišel. Zato so bili zapostavljeni in ubogi pastirji njegovi prvi občudovalci. Veselje v Mariji, saj so ji njihove besede potrjevale, da je otrok Odrešenik.

(Sveta noč, flavta in violina)

Pastirji so šli v mesto oznanit veselo novico. A bilo je preveč nerazumljivo, zato je Betlehem živel naprej, kot da se ni nič zgodilo. Marija pa je vse besede ohranila in premišljevala v svojem srcu in

*vedela, da je ta noč lepša kot jutranja zarja, saj se je večno Sonce rodilo v telesu otroka, da bi nam
skazalo čisto ljubezen. A svet je bil preveč zaposlen, da bi odkril to veselo novico. Kaj pa mi?
(Aria - violina)*
